

Sayı : 12151965/551
Konu : Yersiz Ödemelerin Tahsili

11/07/2017

GENELGE
2017/ 25

Bilindiği üzere, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun “Yersiz Ödemelerin Geri Alınması” başlıklı 96 ncı maddesi;

“*Kurumca işverenlere, sigortalılara, isteğe bağlı sigortalılara gelir veya aylık almakta olanlara ve bunların hak sahiplerine, genel sağlık sigortalılarına ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilere, fazla veya yersiz olarak yapıldığı tespit edilen bu Kanun kapsamındaki her türlü ödemeler;*

a) *Kasıtlı veya kusurlu davranışlarından doğmuşsa, hatalı işlemin tespit tarihinden geriye doğru en fazla on yıllık sürede yapılan ödemeler, bu ödemelerin yapıldığı tarihlerden,*

b) *Kurumun hatalı işlemlerinden kaynaklanmışsa, hatalı işlemin tespit tarihinden geriye doğru en fazla beş yıllık sürede yapılan ödemeler toplamı, ilgiliye tebliğ edildiği tarihten itibaren yirmidört ay içinde yapılacak ödemelerde faizsiz, yirmidört aylık sürenin dolduğu tarihten sonra yapılacak ödemelerde ise bu süre sonundan,*

itibaren hesaplanacak olan kanunî faizi ile birlikte, ilgililerin Kurumdan alacağı varsa bu alacaklarından mahsup edilir, alacakları yoksa genel hükümlere göre geri alınır... ” hükümunü amir olup, bu maddeyle Kurumumuzca yapılan yersiz ödemelerin ne şekilde tahsil edileceği düzenlenmiştir.

Söz konusu maddeye istinaden hazırlanan Fazla veya Yersiz Ödemelerin Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “**İlgililerin kasıtlı ve kusurlu davranışlarından doğan fazla veya yersiz ödemeler**” başlıklı 5 inci maddesinin birinci fikrasının (b) ve (e) bentlerinde;

“b) *Örneği Kurumca hazırlanan belgelerle bildirilmesi taahhüt edilen durum değişikliklerinin bir ay içinde Kuruma bildirilmemesi”,*

“e) *Gelir ve aylıklarının kesilmesi gerektiği halde durumun gizlenmesi ve/veya bildirilmemesi”*

durumlarının ilgililerin kasıtlı ve kusurlu davranışlarını oluşturacağı belirtilmiştir.

Aynı Yönetmeliğin “**Kurumun hatalı işlemlerinden doğan fazla veya yersiz ödemeler**” başlıklı 6 ncı maddesinin birinci fikrasında ise, *“ilgililerin kasıtlı ve kusurlu davranışları dışında kalan, Kurum çalışanlarının kasıtlı veya kusurlu davranışı, ihmali, dikkatsizliği ve bilgisizliği gibi sebeplerden kaynaklanan yersiz ödemelerin, Kurumun hatalı işlemlerine bağlı ödemeleri oluşturduğu”* düzenlenmiştir.

Öte yandan, **Fazla veya Yersiz Ödemelerin Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**, 23/06/2017 tarihli ve 30105 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yapılan değişiklikle anılan Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fikrasının sonuna, “*Ancak, sigortalılıklarının (b) bendinde belirtilen süre içerisinde bildirim yükümlüleri tarafından Kuruma bildirilmesi halinde ya da Kurum tarafından yeni gelir veya aylık*

bağlanması durumunda ilgililer (b) ve (e) bentleri kapsamında kasıtlı veya kusurlu sayılmaz.” hükümlü eklenmiştir.

Yönetmelik değişikliği öncesinde durum değişikliğine ilişkin (sigortalının emekli olduktan sonra yeniden çalışmaya başlaması veya sigortalıya yeni gelir veya aylık bağlanması durumu) bildirimin yersiz ödeme yapılan tarafından Kuruma yapılması zorunluluğu aranmakta ve durum değişikliğinin gizlenmemesine veya bildirim yükümlüleri tarafından bildirilmesine rağmen ilgililer tarafından taahhüt edilen 1 aylık süre içerisinde Kuruma bildirilmemesi nedeniyle, borç çıkartma işlemlerinde 5510 sayılı Kanunun 96 ncı maddesinin birinci fikrasının (a) bendi uygulanmakta, durumun tespit edildiği tarihten geriye doğru en fazla on yıllık süre içinde yapılan fazla veya yersiz ödemeler kanunî faizi ile birlikte tahsil edilmektedir.

Ancak, yapılan Yönetmelik değişikliği ile 5510 sayılı Kanunun 7 inci maddesinde tanımlanan sigortalılık başlangıç tarihlerinden itibaren 1 aylık süre içerisinde Kurumumuza durum değişikliğini bildirmemiş olduğu tespit edilenlerden; Kanunun 8 inci maddesinde sayılan bildirim yükümlüleri (işverenler, kamu idareleri, kanunla kurulu meslek kuruluşları, vergi daireleri, esnaf ve sanatkâr sicil müdürlükleri...) tarafından söz konusu 1 aylık süre içerisinde Kurumumuza bildirilmiş olanların kasıtlı ve kusurlu sayılmasına kabul edilmiştir. Böylelikle, Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fikrasının sonuna eklenen hüküm ile bildirim yükümlüleri tarafından 1 aylık süre içerisinde bildirim yapılması ya da Kurum tarafından yeni gelir veya aylık bağlanması halleri kasıtlı ve kusurlu davranış kapsamında yer almayaçağı için, yersiz ödemelerin tahsilinde 5510 sayılı Kanunun 96 ncı maddesinin birinci fikrasının (b) bendi gereği durumun tespit edildiği tarihten geriye doğru en fazla 5 yıllık süre içinde yapılan fazla veya yersiz ödemeler dikkate alınacaktır.

Buna göre, 23/06/2017 tarihli Yönetmelik değişikliği sonrası **yersiz ödemelerin tahakkuk ve tahsili işlemleri;**

- 1) Gelir veya aylık almakta iken çalışmaya başlayan sigortalıların, öncelikle durum değişikliğini Kurumumuza bildirip bildirmedigine ilişkin kontrol yapılacak, bildirimin yapılmadığının tespit edilmesi halinde bu defa bildirim yükümlüleri tarafından resmi yazı veya 4/1-(a), 4/1-(b) ve 4/1-(c) sigortalılarının tescillerine ilişkin programlar vasıtasyyla belirtilen 1 aylık süre içerisinde bildirim yapılip yapılmadığının tespiti yoluna gidilecektir. Bu itibarla, söz konusu sigortalıların sigortalılık başlangıç tarihi ile Kurumumuza bildirim yapılan tarih arasında 1 aydan az süre bulunması halinde Kuruma yapılması gereken bildirim yükümlülüğünün yerine getirildiği kabul edilecek ve borçları Kurumumuzun hatalı işlemlerinden doğan fazla veya yersiz ödemeler kapsamında değerlendirilerek 5510 sayılı Kanunun 96 ncı maddesinin (b) bendi kapsamında işlem yapılacaktır.

Örnek 1: Kurumdan 4/1-(c) kapsamında aylık almakta iken 18/09/1998 tarihinden itibaren kamu kesiminde görev yaptığıının 27/03/2015 tarihinde tespit edilmesi üzerine sigortalının Kuruma yapması gereken bildirim yükümlülüğünü yerine getirmediği gereklisi ile ilgili hakkında 5510 sayılı Kanunun 96 ncı maddesinin (a) bendi gereğince tespit tarihinden 10 yıl geriye gidilerek 01/04/2005-31/03/2015 tarihleri aralığında yersiz ödenen 138.929,03 TL aylık tutarı ve 55.457,03 TL faizi olmak üzere toplam 194.386,06 TL borç kaydedilmekte iken, Yönetmelik değişikliği sonrasında ilgiliye ait kayıtların incelenmesinde; ilgili kamu idaresince sigortalının bildiriminin 25/09/1998 tarihinde yapıldığı anlaşıldığından, 5510 sayılı Kanunun 96 ncı maddesinin (b) bendi gereğince tespit tarihinden 5 yıl geriye gidilerek 01/04/2010-31/03/2015 tarihleri arasında yersiz ödenen aylıkları 83.731,69 TL esas alınarak borç tahakkuk ve tahsil işlemleri yapılacaktır.

Örnek 2: Kurumdan 01/01/2009 tarihinden itibaren 4/1-(a) kapsamında yașlılık aylığı almakta iken 12/04/2016 tarihinde 15/10/2010 tarihinden itibaren kamu işyerinde 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesine göre 4/1-(a) kapsamında çalışmaya başladığı tespit edilen ve tahsis numarasının son rakamı “8” olan sigortalıya 5510 sayılı Kanunun 96 ncı maddesinin (a) bendi gereği tespit tarihinden 10 yıl geriye gidilerek 22/10/2010-21/04/2016 tarihleri arasında ödenen tutar faizli olarak borç kaydedilmekte iken, yapılan Yönetmelik değişikliği ile kamu işyerinin sigortalının işe başlatıldığı tarih olan 15/10/2010 tarihinden itibaren 1 ay içerisinde sigortalının bildirimini yapmış olması koşuluyla 5510 sayılı Kanunun 96 ncı maddesinin (b) bendi gereği tespit tarihinden 5 yıl geriye gidilerek 22/04/2011-21/04/2016 tarihleri arasında yapılan ödemelerin faizsiz olarak tahsili yoluna gidilecek ve bu çerçevede borç tahakkuk işlemleri düzeltilecektir.

Örnek 3: Kurumdan 4/1-(b) kapsamında ölüm sigortasından hak sahibi kız çocuğu olarak 01/11/2008 tarihinden itibaren aylık almakta iken 05/04/2017 tarihinde 15/12/2008 tarihinden itibaren 4/1-(c) kapsamında çalışmaya başladığı tespit edilen ve tahsis numarasının son rakamı “9” olan sigortalının çalışmaya başladığı işyerince işe girdiği tarihten itibaren 1 aylık süre içerisinde bildiriminin yapıldığının tespit edilmesi halinde 5510 sayılı Kanunun 96 ncı maddesinin (b) bendi gereğince 05/04/2012-05/04/2017 süresi için işlem yapılarak 25/04/2012-24/04/2017 süresi yersiz ödenen aylık miktarlarının faizsiz olarak tahsili yoluna gidilecek, söz konusu bildirimin 1 aylık süre içerisinde yapılmadığının tespit edilmesi halinde ise 5510 sayılı Kanunun 96 ncı maddesinin (a) bendi gereğince 25/12/2008-24/04/2017 tarihinde ödenen miktarlar faizi ile birlikte tahsil edilecektir.

2) Gelir veya aylık almakta iken yeni bir gelir veya aylığa giren kişilerin durumları 5510 sayılı Kanunun 54 üncü maddesine göre yeniden değerlendirilmektedir. Yeni bir gelir veya aylık bağlanması nedeniyle önceki gelir veya aylığı kesilmesi gereken kişilerden bu gelir veya aylığı kesilmeksizin ödenmeye devam edilenlere yapılan ödemelere ilişkin borçlar Kurumumuzun hatalı işlemlerinden doğan fazla veya yersiz ödemeler kapsamında değerlendirilerek 5510 sayılı Kanunun 96 ncı maddesinin (b) bendi kapsamında işlem yapılacaktır.

Örnek 4: Kurumdan 5510 sayılı Kanuna göre yașlılık aylığı ve Kanunun 4/1-(b) bendi kapsamında eşinden ölüm aylığı almakta iken yine Kanuna göre 01/05/2010 tarihinden itibaren de 4 1-(a) statüsünden sürekli iş göremezlik gelirine hak kazanan sigortalı için Kanunun 54 üncü maddesine göre gelir ve aylıklar karşılaştırılıp eşinden dolayı aldığı ölüm aylığı kesilmesi gerekirken ödenmeye devam edilmiş ve bu durum 01/08/2017 tarihinde Kurum tarafından tespit edilmiştir. Buna göre, sigortalıya Kanunun 96 ncı maddesinin (b) bendi kapsamında işlem yapılarak tespit tarihinden itibaren 5 yıl geriye gidilerek ödenen aylıklar borç çıkartılacak ve faiz uygulanmayacaktır.

3) Gelir veya aylık almakta iken yeniden sigortalı olmasına rağmen Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen sürede adına herhangi bir bildirim yapılmadığı tespit edilen kişilerin, durum değişikliğine ilişkin Kuruma yapması gereken bildirim yükümlülüğünü yerine getirmediği kabul edilecek ve borçları ilgililerin kasıtlı ve kusurlu davranışı olarak değerlendirilerek 5510 sayılı Kanunun 96 ncı maddesinin (a) bendi kapsamında işlem yapılacaktır.

4) Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (e) bentleri kapsamında fazla ve yersiz ödeme yapıldığı değerlendirilen dosyalardaki tahsil süreci devam eden borçlar, söz

konusu Yönetmelik değişikliği ile 5inci maddenin birinci fıkrasına eklenen hükümler dikkate alınarak yeniden hesaplanacak ve bu tarihe kadar tahsil edilmiş tutarlar ve bu tutarlara ilişkin faiz miktarları hesaplamada dikkate alınacaktır.

Tahsil edilmiş tutarın yeniden yapılan hesaplama sonucu belirlenen tutardan fazla olması halinde aradaki fark iade edilmeyecek, bu maddenin yürürlük tarihinden önce tamamı tahsil edilmiş borçlar ise bu maddeye göre yeniden hesaplanmayacak ve tahsil edilmiş tutarlar iade edilmeyecektir.

Örnek 5: Örnek 1'deki sigortalının borcunun tahsil sürecinin devam etmesi halinde, Yönetmeliğin yayım tarihi olan 23/06/2017 tarihine kadar 40.000,00 TL anapara, 10.510,00 TL faiz olmak üzere toplam 50.510,00 TL tahsil edilmiştir. Buna göre, sigortalının ödemesi gereken 83.731,69 TL yersiz ödeme tutarından tahsil edilen 50.510,00 TL tutarın çıkarılması sonucu kalan 33.221,69 TL'nin tahsilatına devam edilecek ve ilgiliinin borç tahakkuku düzeltilecektir.

Örnek 6: Örnek 1'deki sigortalının, yeniden hesaplanan ve tahsil süreci devam eden 83.731,69 TL toplam borca karşılık Yönetmeliğin yayım tarihi olan 23/06/2017 tarihine kadar 87.325,00 TL tahsil edilmiştir. Bu durumda tahsil edilen tutar yeniden hesaplanan tutardan fazla olduğu için bakiye borç terkin edilerek borç kapatılacaktır. Fazla tahsil edilen tutar ilgiliye iade edilmeyecektir.

Bilgi edinilmesi ve gereğini rica ederim.

Dr. Mehmet Selim BAĞLI
Kurum Başkanı

DAĞITIM :

Gereği :

Merkez ve Taşra teşkilatına

Bilgi :

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımı